

Temel Tasarım Dersinin Yaratıcı Düşünme Üzerindeki Etkileri

Serap YILMAZ¹, Hacer BALTACI², Elif Merve ALPAK³,

¹Doç. Dr. Karadeniz Teknik Üniversitesi, e-mail: serapyilmaz@ktu.edu.tr

²Doktora Öğrencisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, e-mail: hcrbltc61@gmail.com

³Doç. Dr. Karadeniz Teknik Üniversitesi e-mail: elifmervealpak@gmail.com

ÖZET

Peyzaj mimarlığı tasarım eğitime odaklanan bölümlerden biridir. Tasarım yapmayı ve yaratıcı düşünmeyi öğretmek, bu eğitiminin önemli amaçlarından biridir. Böylece öğrencinin, tasarım problemine yaratıcı çözüm üretebilmesi ve çevresini algılamada estetik duyarlılık kazanması sağlanabilir. Bu bağlamda tasarım öğrencisinin eğitim sürecine hazırlanmasında temel tasarım eğitimi önemli bir rol oynamaktadır. Temel tasarım eğitimi, öğrenciye çevresini algılaması ve özellikle görsel algı becerilerinin geliştirilmesi için teorik bir alt yapı oluşturur. Böylece öğrencilere gördükleri üzerinde yorum yapabilme ve gördükleri arasından estetik olanı seçebilme öğretilmeye çalışılır. Bu nedenle çalışma; peyzaj mimarlığında tasarım eğitimi ve temel tasarım dersi ile yaratıcı düşünme arasındaki ilişki açısından kurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Peyzaj mimarlığı, Temel tasarım eğitimi, Yaratıcı düşünme

The Effects of Basic Design on Creative Thinking

ABSTRACT

Landscape architecture is one of the departments that focuses on design education. Teaching design and creative thinking is one of the important aims of this education. Thus, it can be ensured that the student can produce creative solutions to the design problem and gain aesthetic sensitivity in perceiving his environment. In this context, basic design education plays an important role in preparing the design student for the education process. Basic design education creates a theoretical infrastructure for the student to perceive his environment and especially to develop visual perception skills. Thus, students are taught to interpret what they see and to choose the aesthetic one among what they see. Therefore, study; It is designed in terms of the relationship between design education and basic design course in landscape architecture and creative thinking.

Keywords: Landscape architecture, Basic design education, Creative thinking

1. GİRİŞ

“Yaratıcılık anlamdır; dünyaya sestir; görüntüdür. Başkasının yaptığını kopya etmek değil, kişisel özgünlükte yapıtları yaşama özgürce bırakmaktır. Herkesin gittiği yoldan gitmemek ya da herkesin gittiği yolda başka tarafa bakabilmektir” (Çellek ve Sağocak, 2014). Bu nedenle yaratıcılık, yaşamın her alanı için bir gerekliliktir. Günümüzde yaratıcılık sadece sanatı içerecek şekilde değil tüm bilimleri ve hatta günlük yaşamı da etkileyecek bir haldedir. Her türlü soruna yeni ve yenilikçi çözümler üretme anlamında daha geniş bir anlam kazanmakta ve yeni kavramların ortaya çıkışına neden olmaktadır; yaratıcı şehir, yaratıcı endüstriler gibi... Tasarım sürecinin yenilikçi çözümler üretmeyi içeren bir problem çözme süreci olduğu için, tasarımcının soruna sistematik olarak yaklaşması ve bunun yaratıcı düşünmeyi içermesi kaçınılmaz hale gelmiştir (Çubukcu ve Gökçen Dündar, 2007).

Yaratıcı düşünme, tasarımcının karşılaştığı problemleri kavrayıp, sınırlarını netleştirip problemin çözümüne ilişkin seçenekler geliştirmesini sağlar. Böylece tasarımcı değişime açık, özgün ve yenilikçi bir bakış açısıyla sıradan olmayan bir sonuç ürünü ortaya koyar.

Tasarımda yaratıcı düşünme (Uzunarslan ve Polatkan,2011); farklı açılardan düşünebilme, dayatılmış fikirlerin dışına çıkma ve diğerlerinden farklı düşünebilme, problemlerin çözümüne farklı yönlerden bakabilme, yeni bir ilişki kurma ya da mevcut fikirler arasındaki ilişkiyi yeniden irdeleme, rahat-çabuk-bağımsız ve akıcı fikir üretme, bunu tasarıma aktarabilmedir.

Tasarım eğitimi içeren öğretimlerin ilk yılında öncelikli hedef, tasarım problemi ile yeni karşılaşan bireyleri bu sürece hazırlamak ve yaratıcı düşünmenin yollarını öğretmektir. Bu bağlamda süreç içinde birey hem tasarlamayı hem de yaratıcılıklarını geliştirmeyi öğrenir. İlk yıl içinde aldıkları bu bilgi ve beceri, yaratıcı düşünmeyi geliştirir ve sonraki yıllar için alt yapı hazırlar. Bu yaratıcı süreçte birey; tasarı kavrayabilmeli, tasarım organizasyonuna aktif olarak katılabilmelidir. Bu, yaratıcı düşünce temelini şekillendirmesi ile oluşur. Birey bu potansiyele ancak eğitim ile ulaşır (Atalayer ve Üstün, 2000; Ertekin ve Çorbacı, 2018; Casakin ve Georgiev, 2020). Bu nedenle peyzaj mimarlığı gibi tasarlamak ve yaratıcılık üzerine kurgulanan bölümlerde, eğitim sürecinin ana derslerinden olan temel tasarım dersi yaratıcı düşünmenin yapılmasında ilk adımı oluşturur. Bu ders, tasarımcı adayları için genel bilgiyi etkin kılmak, yaratıcı gücü ve yaratıcı düşünceyi geliştirmede önemli bir derstir. Ders kapsamında yapılan tasarım problemleri ile problem çözme yeteneği geliştirilmekte tasarım ilke ve öğeleri öğretilmektedir. Temel tasarım dersi ile öğrenciler yargılamayı, çevresini duyarlı bir şekilde gözlemlemeyi, estetik olan ile olmayana ayırt etmeyi, farklı nesnelere ve kavramlar arasında bağ kurmayı, hayal gücü ile düşünmeyi, soyut fikirleri somuta çevirmeyi ve bunları görsel olarak ifade etmeyi öğrenirler. Böylece öğrenci kendi bilgi ve yeteneklerini geliştirirken çevresini farklı bir şekilde okumaya başlar; çevresindeki canlı-cansız materyalden fikirler üretir. Tasarım problemine dair çözümleri biçimlere dönüştürürken geliştirdiği duysal ve bilişsel görgüden yararlanır. Bütün bunlar öğrenciye yaratıcı düşünmeyi öğretir, içindeki yaratıcılığa ilişkin yeteneği keşfetmesini ve geliştirmesini sağlar

2. TASARIM SÜRECİNDE YARATICI DÜŞÜNME

Yaratıcılık, yaşamın her alanı için bir gerekliliktir. Günümüzde yaratıcılık sadece sanatı içerecek şekilde değil tüm bilimlere ve hatta günlük yaşamı da etkileyecek bir haldedir. Her türlü soruna yeni ve yenilikçi çözümler üretme anlamında daha geniş bir anlam kazanmakta ve yeni kavramların ortaya çıkışına neden olmaktadır; yaratıcı şehir, yaratıcı endüstriler gibi... Tasarım sürecinin yenilikçi çözümler üretmeyi içeren bir problem çözme süreci olduğu için, tasarımcının soruna sistematik olarak yaklaşması ve bunun yaratıcı düşünmeyi içermesi kaçınılmaz hale gelmiştir (Çubukcu ve Gökçen Dünder, 2007).

Yaratıcı düşünme, karşılanması gereken bir ihtiyaç ile ilgili, yeni fikirlerimize şekil verme becerisidir; soruna ilişkin kısıtlamalar göz önünde bulundurularak özgün ürünler elde etmedir (Yeşilyurt, 2020). Bu yönüyle yaratıcı düşünce tasarım sürecinde önemli bir yer tutar. Çünkü tasarım, kesin ve belirsiz fikirlerle; sistematik ve kaotik düşünce biçimleriyle; hayal gücü ve mekanik hesaplamalarla uğraşan (Lawson, 2005) karmaşık bir yapıdır. Bu nedenle tanımlanması zor bir aktivitedir. Tasarım süreci, tasarlayanın düşünme, algılama, ifade etme ve kullanılan tüm araçlarla ortaya koyduğu aktivitelerin tamamıdır. Bu süreçte kullanılan araçlar; bir düşüncenin ifadesi olan ürünü, bu ürünün oluşturduğu süreci ve ürünün algısını etkiler (Anderson, 2011) ve tasarımı tanımlanabilir hale getirilmesini sağlar. Tasarlama süreci; yaratıcılık, bilgi toplama, düşünme, analiz etme, karar verme, deneme-yanılma ve problem çözme gibi eylemlerden oluşur. Bu bağlamda tasarlama süreci, tüm duyuların çevreden topladığı verileri, zihinsel düşünce zenginliklerini ve doğuştan gelen yeteneklerin tamamının sentezlendiği bir etkinliktir (Georgiev ve Georgiev, 2018). Yaratıcı tasarımın ortaya çıkmasında ise bütün bunların yanında kişisel deneyimler, eğitim, düşünmenin zenginleştirilmesi ve çeşitlendirilmesi de önemlidir. Bu nedenle tasarımcının bu süreçte nasıl düşündüğü, düşüncelerine nelerin, nasıl yön verdiği sorularının yanıtı; yaratıcı düşünebilmesine bağlıdır. Bu bağlamda tasarımcıların karşılaştığı yeni durumlara farklı çözüm yolları geliştirmesinde, tasarım

problemine çözümler üretirken kendilerini geliştirmek için faydalı fikirler oluşturmada yaratıcı düşünme becerisi önemlidir (Casakin ve Georgiev, 2020; Tarakci Eren, 2019).

Yaratıcı düşünme, tasarımcının karşılaştığı problemleri kavrayıp, sınırlarını netleştirip problemin çözümüne ilişkin seçenekler geliştirmesini sağlar. Böylece tasarımcı değişime açık, özgün ve yenilikçi bir bakış açısıyla sıradan olmayan bir sonuç ürünü ortaya koyar.

Tasarımda yaratıcı düşünme (Uzunarslan ve Polatkan,2011);

- Farklı açılardan düşünebilme,
- Dayatılmış fikirlerin dışına çıkma ve diğerlerinden farklı düşünebilme,
- Problemlerin çözümüne farklı yönlerden bakabilme,
- Yeni bir ilişki kurma ya da mevcut fikirler arasındaki ilişkiyi yeniden irdeleme,
- Rahat-çabuk-bağımsız ve akıcı fikir üretme, bunu tasarıma aktarabilmedir.

Tasarım sürecinde, yaratıcı düşünceler üretmek, yetenek ile bağlantı olduğu kadar hayal gücüyle de ilgilidir (Çubukcu ve Gökçen Dünder, 2007). Çünkü hayal gücünün, yaratıcı düşünme üzerinde yüksek ve pozitif yönde bir etkisi vardır (Denel, 1981; Leboutillier ve Marks, 2003; Çubukcu ve Gökçen Dünder, 2007; Çankaya vd., 2012).

Tasarım eğitimi içeren öğretimlerin ilk yılında öncelikli hedef, tasarım problemi ile yeni karşılaşan bireyleri bu sürece hazırlamak ve yaratıcı düşünmenin yollarını öğretmektir. Bu bağlamda süreç içinde birey hem tasarlamayı hem de yaratıcılıklarını geliştirmeyi öğrenir. İlk yıl içinde aldıkları bu bilgi ve beceri, yaratıcı düşünmeyi geliştirir ve sonraki yıllar için alt yapı hazırlar. Bu yaratıcı süreçte birey; tasarı kavrayabilmeli, tasarım organizasyonuna aktif olarak katılabilmelidir. Bu, yaratıcı düşünce temelini şekillendirmesi ile oluşur. Birey bu potansiyele ancak eğitim ile ulaşır (Atalayer ve Üstün, 2000; Casakin ve Georgiev, 2020). Bu nedenle peyzaj mimarlığı gibi tasarlamak ve yaratıcılık üzerine kurgulanan bölümlerde, eğitim sürecinin ana derslerinden olan temel tasarım dersi yaratıcı düşünmenin yapılanmasında ilk adımdır ve genel olarak bu eğitim sürecinde:

- Öğrencilerinin yaratıcı düşünmesinin sağlanması ve yaratıcılığa teşvik edilmesi,
- Öğrencilerin mekânsal algıyı anlamalarına, hissetmelerine yardımcı olunması ve özellikle görsel algı becerilerinin geliştirilmesi için teorik bir alt yapı oluşturulması
- Öğrencilerin sanatsal duyarlılık ile sorgulamaya ve araştırmaya başlamaları için doğru tür bir platform oluşturulması (Çelik, 2014; Makaklı ve Özker, 2016) hedeflenen kazanımlardır.

Sonuç olarak temel tasarım dersinde; öğrencinin çevresini görsel olarak algılamasının geliştirilmesi, tasarım elemanlarını tanıması, yeni biçimler meydana getirmesi, nesnelere arasında ilişkiler kurması ve bu ilişkileri belli ilkeler ışığında bir araya getirmesi sağlanmaktadır (Uysal, 2015). Böylece bu ders, öğrencinin yaratıcılığını, yaratıcı düşünmesini geliştirirken estetik kompozisyonlar oluşturmak için tasarım öğelerini hangi tasarım ilkeleri ile organize edeceğini ve öğrencinin estetik duyarlılığını çalışmalarına nasıl yansıtabileceğini öğretir (Uysal, 2015; Yılmaz vd., 2018; Yılmaz vd., 2020). Bu bağlamda çalışmanın bundan sonraki bölümünde temel tasarım eğitimi ve temel tasarım dersinin yaratıcılıkla ilişkisi kurgulanmaktadır. Sonrasında ise Karadeniz Teknik Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümündeki temel tasarım dersinin işleyişi ve amacı, öğrenci için soyut olan kavramların (armonik, kontrast, ritim, denge vb.) somuta dönüştürülmesi için izlenen yol ve konuya bakış açısı detaylı olarak anlatılmaktadır.

3. PEYZAJ MİMARLIĞINDA TASARIM EĞİTİMİ

3.1. Tasarım Eğitimi

Tasarım eğitimi, iletişim becerilerini artıran, yaratıcılığı geliştiren bir eğitim disiplini olup bireylerin sosyal, aktif, problem çözme yeteneğine sahip olmasını sağlar. Bireyin yeteneklerini ve yaratıcılığını arttıran tasarım eğitimi, estetik anlayışı geliştirmeyi amaçlar (Erbay, 1998). Bireylerin yaratıcı gücünün ortaya çıkarılabilmesi ve doğru yönde şekillenmesi ancak estetik eğitim ile mümkündür. Bu estetik eğitimin sağlanması da tasarım eğitimiyle gerçekleşir. Tasarım eğitimi, geleneksel ders öğretiminin yanı sıra bireye bilgi kazandırma amaçlı, bireylerin yaratıcılıklarını arttırmaya yönelik ve

yeteneklere dayalı eylemler bütünüdür (Hodgkin, 1985). Tasarım eğitiminde öncelikli hedef, bireye bilginin aktarılması değil bireyin bilgiye ulaşması için uygun yolların öğretilmesidir. Bilgiye ulaşmak için bireylerin yeni görme ve düşünme şekilleri geliştirebilmeleri, duyarlılığını arttırması ve estetik değerleri kullanması gereklidir. Bütün bunları yapabilmesi de bireyin çevresini algılama eyleminde estetik duyarlılığını geliştirmiş olmasına bağlıdır (Aydınlı vd., 2004; Hatırnaz, 2010). Tasarım eğitimi bütün bunların yanında bireylerin düşünmesini, tanımlama yapabilmesini, olaylar arasında ilişkiler kurabilmesini, bildiklerini uygulayabilmesini ve farklı ortamlara ayak uydurup çalışabilmesini de sağlar.

Tasarım eğitimi soyut kavramlar barındıran, karmaşık ve çelişkili bir yapıdır. Bu nedenle tasarım eğitimindeki bilgi; geniş kapsamlı, açık olmayan, tanımının yapılması, anlaşılması, biçimlendirilmesi oldukça zor, güç bir olgudur (Yürekli ve Yürekli, 2004). Tasarım eğitimi, bireyin görmesi, gözlemlenmesi, sorgulaması, deneme yapması, sonuç çıkarması gibi aktiviteler içermelidir (Buyurgan, 2007). Bu eğitiminde öğretene, yol gösterici nitelikte olmalı ve bireye görebilme, gördükleri üzerinde yorum yapabilme yetisi kazandırmayı amaçlamalıdır. Ayrıca öğretene, bireyin problemlere karşı çözümler üretebilmesi, eleştirel ve yaratıcı olması için onları merak, hayal kurma, gözlem yapma, araştırma, değerlendirme gibi eylemlere karşı teşvik etmelidir (Yılmaz vd., 2020.; Düzenli vd., 2018). Tasarım eğitiminde bütün bunların desteklediği temel amaç; yaratıcılığın geliştirilmesi ve estetik beğeni düzeyi yüksek bireyler yetiştirmektir.

Tasarım eğitiminin tarihsel süreçteki gelişimi üç dönemden oluşur:

Mimarların zanaatkâr kimliği ile öne çıktığı, usta-çırak ilişkisi ile yetiştikleri bu dönem; ilk dönem olarak nitelendirilir. İlk dönem ustanın yaparak, çırağın onu gözlemleyip yardım etmesiyle gerçekleşen bir eğitim anlayışına sahiptir (Seylan, 2005).

İkinci dönem; Fransız Kraliyet Akademisinin kuruluşu ile başlar. İlk bağımsız mimarlık okulu olarak mimarın geleneksel eğitim pratiğindeki değişimin mihenk taşı olarak görülmektedir. Mimarlık eğitiminde zanaatkâr eğitiminin usta-çırak ilişkisini muhafaza etmiş ancak eğitim anlayışının ustadan okula geçtiği bir dönemdir. Uygulamalı eğitim stüdyoda değil, bir akademisyenin bürosunda gerçekleşmektedir (Schön,1985).

Üçüncü dönem ise uygulamanın okulla beraber yürütüldüğü ve stüdyonun mimarlık eğitiminin bir parçası olarak kurumsallaştığı bir dönemdir, Beaux-Arts akımı ile şekillenir. Beaux-Arts eğitimi, stüdyo eğitiminin başlatıldığı ve jüri değerlendirme geleneğinin mimarlık eğitiminin bir kabulü olması açısından önemlidir. Bu dönemde tasarım, öğretilmez ancak doğuştan getirilen bir yetenek olarak kabul edilmiş ve tasarım sürecinde sadece sezgisel yöntemler kullanılmıştır. Bununla birlikte Beaux-Art eğitiminde, ortaya koyulan ürünün üretim sürecinden çok ürünün kendisine yönelik olmuştur (Seylan, 2005; Yıldırım, 2019). Beaux-Arts geleneği, ürün odaklı tasarım anlayışı ile tarihi tekrar etmesi, simetrik kompozisyon anlayışı ve aristokratik yaklaşımı gibi özellikleri sebebiyle eleştirilmiştir (Arıdağ ve Aslan, 2012; Yıldırım, 2019). Modernist hareketin yaygınlaşması ile Beaux-Arts etkisini kaybetmeye başlamıştır. XX. yüzyılın ilk yarısına gelindiğinde eğitim, önemli bir oranda Bauhaus'un etkisi altında kalmış, tasarım okullarının akademik geleneğin yerini alması ile şekillenmiştir.

Bauhaus'taki stüdyo eğitiminde yaratıcılığa önem verilmesi ve öğrencilerin aktif ve özgür olarak ustaların çalışmalarına katılımları ön plandadır. Öğretene pasif, bireysel; usta ve rehber olarak kabul edildiği stüdyo, öğretene ve öğrenenin bir arada olduğu bir ortamdır. Bauhaus ile öğretene-öğrenci etkileşimi ve bu etkileşimle beraber öğretim yöntemleri oldukça önem kazanmıştır. Öğrencinin özgürce gelişmesine, yaparak öğrenmesine ve kullanılan araçların temel özelliklerinin keşfederek kalıplardan arınmasına olanak tanıyan, onları motivasyonunu sağlayacak eğitim yöntemleri aranmaya başlanmıştır (Seylan, 2005). Bu yönü ile Bauhaus, Beaux-Arts modelinden ayrılır öğrenciyi her türlü şartlanmadan uzaklaştırıp yaratıcılığını, hayal gücünü, kendini anlatabilmesini ön plana çıkarmayı amaçlar. Gropius, eğitimin amacının beceri-bilgi kazandırmaktan ziyade,

sorunlara bir yaklaşım şekli, bir metot öğretmek olduğunu belirtir. Bu düşünce akademik gelenekteki çizim ve tarih derslerinin yerini görsel iletişimin ve biçimsel dilin geliştirilmesine yönelik derslerin almasına neden olmuştur (Arıdağ ve Aslan, 2012). Bu bağlamda tasarım eğitimi başka bir boyuta taşınmış ve günümüzdeki temel tasarım fikrinin temellerini oluşturmuştur. Bugün temel tasarım stüdyoları yaparak ve yapılanlar üzerinden tartışılarak öğrenmenin sağlandığı ortamlardır. Bu nedenle öğrencilerin çevrelerindeki her şeyden ve birbirlerinden etkilenerek öğrenmeleri, hata yapmaktan korkmamaları ve problem çözümlerine cesaretle yaklaşımları beklenir (Denel, 1981).

3.2. Tasarım Eğitiminde Temel Tasarım Dersi

Tasarım, zihinde oluşturulan ve biçimlendirilen bir formu yaratıcı ve özgür bir şekilde kâğıt üzerine aktarmadır ve ortaya koyulan ürünün bir amaca hizmet etmesi de hedeflenir (Gürer, 1990). Temel tasarım ise tasarım eğitiminin temelini yerleştirilmiş, görselliği baskın, eğitime hız kazandıran düşünüş sistemidir (Denel, 1981). Temel tasarım eğitimi bireyin artistik eğilim, yeti ve yeteneklerini eğitmede, görsel algıyı esas alan deneyim ve birikimlerini denetleyip kullanabilmede, özgün formlar oluşturmada çağdaş ve gelişmiş bir eğitimidir (Atalayer ve Üstün, 2000; Bingöl, 2016). Tasarım eğitiminde, görsel algı ve düşüncelerin ifadesini geliştirmeye yönelik uygulamalarla temel tasarım dersi bireyin bir imgeyi görselleştirebilmesi için önemli olan göz, zihin ve el koordinasyonu kurma becerisine, anlama ve algılama yeteneklerine katkı sağlar (Atalayer, 2004). Böylece tasarlamaa ait tüm faaliyetlerde görsel algının yaratıcı bir fikre dönüşmesine katkı sağlar (Yağmur vd., 2018). Temel tasarım dersi; formel bir eğitim şekli (dersi dinlemek, ezberlemek, test çözmek...) gelen öğrencilere soyut, esnek, kalıpların içine sıkıştırılmadan özgür ve yaratıcı düşünmeye sevk eder. Bu eğitim şekli öğrencinin edindiği bilgileri yorumlamasına ve bunları önce biçime sonra mekâna dönüştürmesine yardımcı olur. Temel tasarım eğitiminin başlangıcı Bauhaus okulu ile başlar.

Bauhaus, uygulamalı sanatlarla güzel sanatları bir araya getirerek, sanatı tasarım yoluyla gündelik yaşamın içerisine dahil etmiş ve sınırları ortadan kaldırmıştır (Uysal, 2015). İtten temel tasarım eğitiminin kurucusu olarak, öğrencinin önceden edindiği şemaları veya fikir kalıplarını sorgulayabilmesini, karar vermeden önce problemleri tutarlı ve net bir şekilde düşünebilmesini, bunları karakterinin bütünlüğü içinde deneyimleyebilmesini amaçlamıştır.

Bauhaus okulu Mimarlık ve ilgili disiplinlerin eğitim anlayışını etken bir şekilde değiştirmiştir ve Bauhaus Okulunun günümüzde devam eden başlıca ürünü "Temel Tasarım" dersi (Günay, 2007). Temel tasarım eğitimi, görsel algı üzerine odaklanır ve temellerini "bütünün parçaların toplamından daha fazlasını ifade ettiği" belirten Gestalt algı kuramından alır. Wertheimer, görsel organizasyonu oluşturan ilkelerin sezgisel olarak her bireyin içinde mevcut olduğu söylemi üzerinde durur. Çünkü görsel dünyanın kompleks yapısı ancak bu ilkelerle basitleştirilebilir ve insan çevresini en basit şekliyle algılar, anlar (Tekel vd., 2016). Birey çevresindeki her bir öğeyi değil bu öğelerin oluşturduğu bütünü algılar. Öğelerin ne tür ilkeler ile bütün olarak algılandığı Gestalt kuramı ile irdelenmektedir (Kurdoğlu vd., 2019; Tekel vd., 2016). Kuram, tasarım eğitimine nesnelliği sağlayacak kuramsal esasları oluşturur ve iki ana katkı sağlar (Sarioğlu Erdoğan, 2016);

- Nesne algısı ve gruplaşmaları analiz ederek görsel algı kurallarını ve
- Problem çözme ve yaratıcılık ilkelerini formüle eder.

Böylece sadece yetenekli tasarımcı adayları değil, tüm adaylar bir tasarım felsefesi geliştirebilmesi sağlanır (Tekel vd., 2016).

Türkiye tasarım odaklı eğitiminin ilk yılında Temel Tasarım zorunlu ders olarak verilmektedir. 2 ve 3 boyutlu soyut temsilin ve soyuttan somuta geçişin öğretildiği temel tasarım dersi Bauhaus okulunun algı psikolojisinden uyarladığı Gestalt ilkelerini içerir (Sarioğlu Erdoğan, 2016; Günay, 2007). Temel tasarım eğitimi alan öğrenciler tasarım ilkelerini kavrar, bu durum çevresini doğru bir şekilde okumasına, anlamasına ve

algılamasına zemin hazırlar. Böylece öğrenci tasarım ilke ve öğelerinden yararlanarak görsel bir dil oluşturur. Bu, görsel algının ve öğrencilerin tasarım becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur ve öğrencinin başarılı sonuç ürünü ortaya koymasını sağlar (Günay, 2007). Tasarım eğitiminin başlangıcı olan temel tasarım dersi Denel (1981) tarafından üç aşamaya ayırılmıştır;

- Birinci aşama: Bireye tasarım için gerekli beceri kazandırılması aşamasıdır. Bu beceriler, alıştırmalar ve tekrarlar yaparak isteyen herkes tarafında geliştirilebilir.
- İkinci aşama: Bu aşama tasarımla ilişkili davranış biçimlerini kapsar. Bireylerin profesyonel olarak davranış biçimlerini öğrenmesi gereken bir aşamadır.
- Üçüncü aşama: Tasarım yapabilmek için her bireyin kendine özgü güzel-çirkin, doğru-yanlış, gibi değerler skalası yani estetik algısı olması şarttır. Bu aşamada değerler skalası oluşturabilmek için birey, tasarım öğelerinin tasarım ilkelerine göre bir araya nasıl geleceğini öğrenir.

Sonuçta temel tasarım dersi, öğrencilere hayal gücünün kullanılabilirliğini, var olan bilgiye dayanılarak farklı yanıtların üretilebileceğini ve bunları yaparken temel tasarım öğe ve ilkelerini nasıl kullanacağını öğrendiği bir derstir. Böylece öğrenciler karşılaştıkları problemlere yeni ve özgün çözümler üretebilme yetilerini geliştirir. Tüm bunlar temel tasarım dersinin diğer derslere göre daha soyut bir anlatım diline sahip olmasına neden olur. Ayrıca temel tasarım dersi öğrencinin somut dünyadan topladığı bilgiyi yorumlayarak soyut bir görsel dile aktarmasını sağlar. Bu sürecin sonunda öğrenci görsel algısını ve düşünme becerisini geliştirir (Düzenli vd., 2017). Temel tasarım dersinin genel olarak işleyişi iki kısımdan oluşur:

- Teorik içerik: Temel tasarım eğitiminin teorik içeriğini görsel algı ve görsel kompozisyonu oluşturan öğeler ve ilkeler oluşturur. Nokta, çizgi, renk, biçim, doku, ölçü, yön gibi tasarım elemanlarının bir kompozisyonda bir araya getirecek zıtlık, armoni, tekrar, egemenlik, birlik, denge, ritim, oran/ ölçü, koram gibi tasarım ilkeleri öğretilir (Wong, 1993).
- Pratik içerik: Temel tasarım eğitiminde teorik içerikte verilen konuların sonrasında bu konuların kavranması için uygulamalar yapılır. Dersin genel içeriğini oluşturan iki ve üç boyutlu kavramlar pratik içerik kapsamındadır. Derste öğrenilen konuların pekiştirilmesi için tasarım stüdyolarında tasarım öğelerini ve ilkelerini kullanarak iki soyut kavramlar yapılan çalışmalar ile somut ürünlere dönüştürülür.

3.3. Temel Tasarım Dersinin Yaratıcılık Sürecine Etkileri

Yükseköğretimde tasarım eğitiminin ilk verildiği ders, temel tasarım dersidir. Bu ders, önce Avrupa ülkelerinde daha sonra tüm dünyada, tasarımı içinde barındıran peyzaj mimarlığı, mimarlık, endüstriyel tasarım, iç mimarlık, şehir planlama ve görsel sanatlar gibi meslek alanlarının eğitiminde olması gereken ortak bir ders haline gelmiştir (Erdoğan ve Çelik, 2015). Temel tasarım dersi fikir üretmeyi düzenleyen bir düşünce sistemidir bu nedenle yaratıcılıkla doğrudan ilişkili bir derstir (Denel, 1981) çünkü yaratıcı düşünmeyi biçimlendirir. Yaratıcı düşünce: yaratıcı bir biçimde öğretmek, yaratıcılık için eğitmek, yaratıcı öğrenmeyi güçlendirmek gibi üç ayrı durum üzerinde durur (Craft, 2003; Arıdağ ve Aslan, 2012). Bu bağlamda temel tasarım dersi, bireye yaratıcı bir bakış açısı kazandırmak ve yaratıcılığını geliştirmek için eğitmeyi ve yaratıcı öğrenmeyi amaçlar. Nitelikli eğitimle bireylerin yaratıcı güçlerinin geliştirilebilmesi mümkündür. Tüm bireylerin içinde var olan yaratıcılık, çoğu eğitimciye göre öğretilir ve geliştirilebilir bir yetenektir. Bu sebeple, yaratıcılığın öğretilmesi ve geliştirilebilmesi için temel tasarım eğitimi oldukça önemlidir.

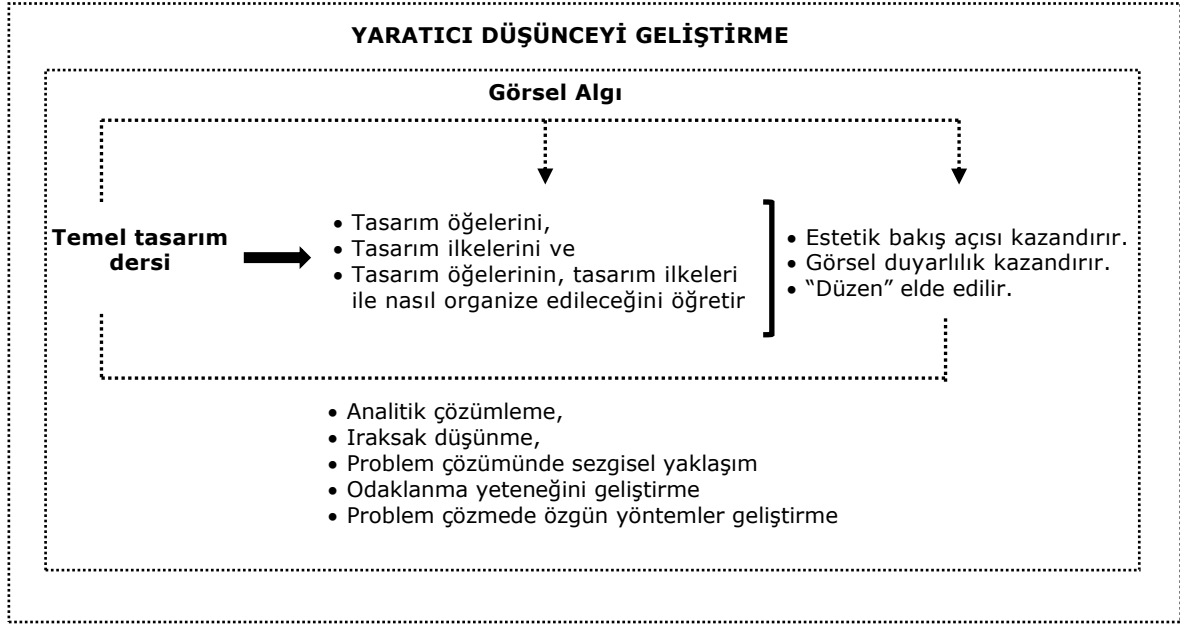
Temel tasarım dersi öğrencinin yaratıcılığını ifade edecek şekilde denemeler yapması ve bu denemeler üzerinden bilgi edinmesi üzerine kuruludur ve tasarım stüdyosunda yürütülür. Temel tasarım dersinin amacı; bireyin yaratıcılığını geliştirebilmesi için uygun ortamların hazırlanması, yeni ve özgün çözümler üretme becerilerini geliştirebilecek yöntemlerin ortaya koyulmasıdır. Bu amaçlar sayesinde birey, tasarım sürecini besleyen yaratıcı düşünmesini geliştirebilir, mevcut düşünce kalıplarını değiştirebilir (Denel, 1979;

Bayraktar vd., 2012) ve özgün tasarımlara ulaşılabilir. Temel tasarım dersi; bireyin yaratıcı güçlerini rahat bırakarak, geleneksel sanat tavrından yavaşça uzaklaştırarak, özgürleştirerek yaptıkları çalışmalarda onları cesaret vererek algı ve deneyimlerinin tamamını kendi işine yansıtmasını sağlar (Itten, 1967). Kahn "Yaratıcı kuvvetin esası düzendir, tasar da bir düzen içinde formun yaratılışındır" sözüyle yaratıcılığın temel tasarım ile olan ilişkisinin önemini belirtir (aktaran Güner, 1976). Temel tasarımın bireye öğrettiği; düzene gidiş yoludur. Düzen duygusu öğrencinin eğitim hayatında bilmediği bir görsel dildir ve tasarım eğitim süreci bu görsel dilin öğrenilmesi üzerine kurulur (Schön, 1985). Bu bağlamda temel tasarım eğitimi, görmeye dair tüm teknik ve yöntemlerin öğretildiği bir sistemdir. Ders, öğrencinin görsel dili tanımasını, algılamasını ve bu dil ile yaratıcılığını kullanarak sanatsal değeri olan ürünler ortaya koyabilmesini sağlamaktır (Ertok Atmaca, 2014; Düzenli ve Alpak, 2017). Tasarım problemleriyle uğraşmaya hazırlanan öğrenci önce yaratıcılığın temelini oluşturan bu görsel dili öğrenmek zorundadır. Tasarımın işlevsel yönü bir kenara bırakılırsa, bir tasarımcıyı ilgilendiren görsel organizasyonla ilgili ilkeler, kurallar veya kavramlar vardır. Bir tasarımcı, bu ilkeler, kurallar veya kavramları kapsamlı bir şekilde anlaması görsel organizasyon yeteneklerini dolayısıyla yaratıcı süreçteki başarısını artıracaktır. Görsel dili yorumlama sistematik düşünceyle, duygu ve sezgilerle yapılır ve görsel duyarlılık kazanılır. Görsel duyarlılık, tasarımcının bir ürün tasarlaması için yararlı olabilecek göz zevkinin kazanılmasının ötesinde bir vizyonu tanımlayarak ürüne dönüştürme becerisidir. Bu vizyona ulaşmak için gerekli öğeler ve ilkelerin öğretildiği, yapılandırıldığı eğitim; temel tasarım eğitimidir.

Temel tasarım eğitiminde bireyler kendilerine verilen ya da araştırarak elde ettikleri malzemelerle görsel duyarlılığa ilişkin edindikleri bilgiler ve birikimler neticesinde uygulamalar yaparak yaratıcılıklarını geliştirirler. Temel tasarım eğitimi ile birey, tasarım ve yaratıcılık bilinci kazanır ve bu bilinç onun tüm yaşamında aktif bir şekilde kullanabileceği pratik ve estetik bir yetiye dönüşür. Yaratıcılığın ders sırasında yapılacak uygulamalarla, yaparak- yaşayarak geliştirilmesi şarttır. Stüdyo ortamında çeşitli araç-gereçlerin bulunması ve özgür bir çalışma ortamı sağlanması bireylerin daha çok seçenek üretmelerine olanak verir. Bu durum yaratıcılığa giden yolu açar. Temel tasarım eğitimi; içerik olarak, yaratıcı birey inşa etmek için gerekli olan eğitim ve öğretimi amaçlar. Temel tasarım dersi teknik bilgilerin verildiği bir ders değildir. Aksine yapısı gereği görsel algı, fikir üretme, estetik canlandırma, analogi yönteminin zihinsel yapılaşması, buluş-esin kaynağı ve yaratıcılık süreci, hayal dünyası ve sezgisel güçlerinin etkinleştirilmesi gibi kazanımların verildiği bir derstir. Her şeyden önemlisi el, göz ve beynin koordineli çalışmasına ilişkin yeteneklerin geliştirilip arttırılmasını sağlayan ve yaratıcılık sürecini besleyen bir derstir (Gümrah, 2002). Denel (1981), yaratıcılığın bir eğitim stratejisi olarak kabul edilmesi ve temel tasarımla birlikteliğinin sağlanması sonucunda, yaratıcılığın birey üzerinde olumlu sonuçlar ortaya çıkaracağını belirtir. Bu sonuçlar;

- Aklın doğasında var olan yaratıcı tutumu geliştirecek ve bu sırada bireysel saptamalara da olanak sağlama,
- Karar verme sürecinde çeşitli düzenleme kavramlarını deneyerek, araştırarak, bulguları mimarlık dilinin iletişim yöntemleriyle tanımlamak ve
- Mimarlığın çok yönlülüğünün bilinci içinde, kesinlikle bir araç olarak eğitimin temelini oluşturabilmek şeklindedir.

Ayrıca, temel tasarım dersinin bireye sağladığı teorik ve pratik bilgilerin kazanımı sayesinde elde edilmesi istenen ürünün ya da problem çözümünün yaratıcı olması olasıdır. Çünkü tüm bu teorik ve pratik bilgilerin kazanımı, yaratıcılık sürecini besler. Bu çalışma kapsamında temel tasarım ve yaratıcılık ilişkisi aşağıdaki gibi kurgulanmıştır.

Şekil 1. Temel tasarım-yaratıcılık ilişkisi

3.4. KTÜ Peyzaj Mimarlığı Bölümünde Temel Tasarım Dersinin İçeriği ve İşleyişi

Temel tasarım dersi görsel dilin gramerini oluşturur bu nedenle sanatla ilişkili her bölümde ilk yıl müfredatında, öğrencilerin uzmanlık alanlarına bakılmaksızın, temel tasarım dersi verilir. Bu görsel dil tasarımdaki yaratıcılığın temelini oluşturur ve bir tasarımcı, görsel organizasyondaki yeteneğini artırmak için görsel organizasyon ilkelerini, elemanlarını ve kavramlarına ilişkin bilgiye sahip olmalıdır (Wong, 1993). Bu nedenle birinci sınıfta ilk stüdyo eğitimi olarak uygulanan temel tasarım dersi, öğrencilerin düşünme şekillerini geliştirmede özel bir öneme sahiptir. Temel tasarım stüdyosu tasarımcının, bir tasarım dili oluşturmasını ve bunu yaşam boyu içselleştirilmesi amaçlamaktadır. Bu düşünce ile KTÜ Peyzaj Mimarlığı Bölümünde temel tasarım dersi;

- Temel kavramların (tasarımın tanımı, tasarım süreci),
- Tasarım öğelerinin (çizgi, ölçü, yön, aralık, renk ve doku),
- Tasarım ilkelerinin (tekrar, armoni, zıtlık, koram, egemenlik, denge ve birlik)
- Gestalt kurallarının (şekil-zemin anlatımları, yakınlık, benzerlik, kapalılık ve ortak hareketler) anlatıldığı bir derstir.

Ders haftada iki gün dörder saattir ve stüdyoda yapılır. Dersin ilk bölümünde öğretim üyesi tarafından öğrenciye teorik bilgiler verilir, diğer kısmında ise öğrencilere anlatılan soyut kavramların kâğıt üzerinde iki boyutlu olarak ifade edilmesi ile devam eder.

İki boyutlu bu çalışmalar; çizgi, biçim, yön, ölçü ve kompozisyon açısından belirli bir seviyeye ulaştığında ise öğrencinin üçüncü boyut algısını oluşturmak ve soyuttan somuta geçişi sağlamak için üç boyutlu çalışmalara yer verilir. İki boyutlu temel tasarım çalışmaları; çizgisel, düzlemsel elemanlar ile kompozisyon oluşturmayı sağlar. Böylece öğrenciye tasarım ilkeleri ile tasarım elemanlarını bir araya getirerek doluluk-boşluk oluşturma yetisi kazandırmak amaçlanır. Üç boyutlu temel tasarım çalışmaları; öğrenciyi farklı biçimsel arayışlara teşvik eder, kompozisyonlardaki kitle boşluk ilişkisini ve derinlik algısını daha iyi kavramalarını sağlar. Ayrıca üç boyutta yapılan bu çalışmalar, öğrencilerin temel tasarım elemanlarını ve ilkelerini, mekân ölçeğinde deneyimleyebilme ve mekânı nasıl oluşturulacağını anlama olanağı sağlar.

Bu uygulamaları öğrencilerin yapabilmesi için dersin uygulamalı bölümünde öğrencilere verilen ödev hakkında bilgi, öneri ve ipuçları verilir; yüz yüze yapılan eleştirilerle sonuç ürünü geliştirilir. Her derste yapılan ödevler, dersi veren öğretim üyesi ve yardımcılarının karşılıklı fikir alışverişi ile değerlendirilir. Final ödevi ise dönem boyunca elde edilen

kazanımların kurgulandığı bir uygulamadır; mekân üretme, bu mekânlar arasında süreklilik sağlama ve mekânın biçimsel anlayışında özgün, yaratıcı olma üzerine odaklanılır.

Temel tasarım dersinin final ödevi, üzerinde en az dört ders günü öğretim üyesi ve öğrenciler yüz yüze çalışır ve öğrenciler aynı ders saati içinde eskiz yapar, birkaç kez eleştiri alır, eskizleri üzerinde değişiklik yapar ve bu çalışma üç boyuta kaldırılır. Bu karşılıklı fikir alışverişi üç boyutta da devam eder.

Final ödevi şu aşamalardan oluşur:

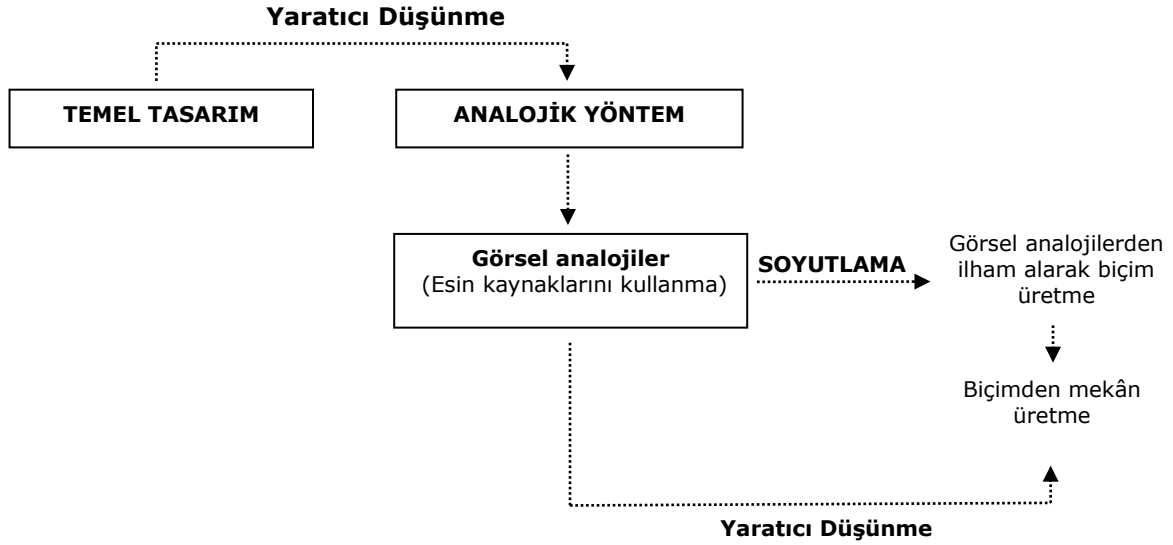
- Problemin tanımı: Verilen tasarım problemini ayrıntılı bir şekilde kavrama, sınırlarının belirlenmesi aşamasıdır.
- Bilgi toplama: Çözümü aranan tasarım probleminin çözümünü sağlayacak tüm kaynaklar bu aşamada belirlenir ve toplanır. Böylece öğrenci literatürden biçimsel olarak kurgulayacağı bir esin kaynağı bulabilmek için araştırma ve bilgi toplama dönemi geçirir.
- Yaratıcılık süreci (soyutlama): Öğrenci esin kaynağını dikkatlice inceler. Bu görseli oluşturan her öğenin yanına gelen diğer öğe ile olan ilişkisini değerlendirmek için bunu bire bir eskize geçirir. Yaratıcılık süreci öğrencinin esin kaynağına ait görsel ve biçimsel organizasyonu ortaya koymasını sağlar. Daha sonra zihninde kalanları eskiz üzerinde şekillere veya çizgilere dönüştürür. Sonuçta görseli, yalınlaştırılarak ayrıntılardan arındırır, karakteristik yapısını ifade eder ve kendi üslubuyla yorumlar. Bu süreç öğrencinin gördüklerini kopya etmek yerine zihninde yorumlayarak ifade etmesini sağladığı için yaratıcılığının gelişmesi için en önemli aşamadır dolayısıyla öğretim üyesinden en fazla destek aldığı zaman dilimi de bu aşamadır.
- Çözüm bulma: Bu aşamada tasarımcı, önceki aşamalar neticesinde geliştirdiği fikrini eskiz üzerindeki iki boyutlu anlatımdan form anlayışı ile birlik-egemenlik-denge ilkelerine uygun olarak üç boyuta kaldırılır.
- Sonuç ürünü: birlik-egemenlik-denge ilkelerince kurgulanan sonuç ürünü mekâna dönüştürülür ve mekânsal örgütlemenin nasıl olacağı maket üzerinde tartışılarak, değiştirilerek sonuçlandırılır. Bu aşama tasarımın zihindeki soyut durumdan somut hale geldiği aşamadır.

Dönem ödevlerinde, öğrenciler tasarım öğe ve ilkeleri hakkında edindikleri bilgileri pekiştirirler. Öğrencilerin kullandıkları öğelerdeki biçim arayışının, bu biçimleri organize etmesindeki form anlayışının geliştirilmesi amaçlanır. Final ödevi, öğrencinin ortaya koyduğu biçimin mekâna dönüşme sürecini gördüğü aşamadır. Bu kapsamda final ödevi bir biçimin nasıl mekân tanımladığını, mekânlar arasındaki ilişki ve sürekliliğin nasıl kurulduğunu kavratmayı amaçlar. Özellikle diğer final ödevinde bir esin kaynağından başlayarak mekâna ulaşılan bu süreç yaratıcılığı geliştirmek için çok değerlidir. Çünkü bu ödev kapsamında;

- Öğrencilerin baktığı çevrenin/görüntünün/nesnenin ne kadarını görebildiğini, algılayabildiğini ve buradan birtakım yargılara varıp varamadığını,
- Öğrencilerin dönem boyunca dersten edindiği bilgi ve beceriyi kullanarak nitelikli ve özgün sonuç ürünü üretebilme kapasitesini sorgular ve değerlendirir.

Tasarım ve yaratıcılığa ilişkin süreçleri içeren peyzaj mimarlığı bölümünde öğrencilerin yeteneklerini geliştirecek ve tasarımı öğrenmelerini sağlayacak yöntem ve yaklaşımların başlangıç dersi; temel tasarım dersi. Öğrencilerin tasarım eğitiminde karşılaştıkları en önemli zorluklardan biri yaratıcılıklarını nasıl geliştirecekleri konusudur. Bu doğrultuda öğrenciler temel tasarım stüdyosunda bazı bilgileri (görsel algı, tasarım ilke ve öğeleri gibi) aldıktan sonra karşılaştıkları tasarım problemine nasıl çözüm ürettiği sorusuna final çalışması ile cevap aranır. Öğrenciler bu ödevle kendilerine verilen tasarım probleminin sınırlarını tanımlama, bilgi toplama süreçleri ve esinlendikleri konular ile bunlar arasındaki ilişkiyi tartışacak seviyeye gelmeleri sağlanır. Özellikle bazen biçimsel ve bazen içerik olarak analogiler kurabileceği esin kaynağına ulaşmanın yollarını ve bundan yararlanma şekillerini tasarım stüdyosunda öğrenirler.

Esin kaynakları onların estetik anlayışlarını, tasarımlarının özgünlüğünü ve yaratıcılığını artırır, yaratıcı süreci kolaylaştırır (Eckert ve Stacey, 2000; Mete, 2006). Temel tasarım dersinde final ödevinin yaratıcılık ile ilişkisi şu şekilde özetlenebilir (Şekil 2):

Şekil 2. Final ödevi ve yaratıcılık ilişkisi

4. SONUÇLAR

Temel tasarım dersi tasarım eğitiminin başlangıcında olan bireyler için genel bilgiyi etkin kılmak, yaratıcı gücü ve yaratıcı düşüncüyü geliştirmede önemli bir derstir. Ders kapsamında yapılan tasarım problemleri ile problem çözme yeteneği geliştirilmekte, tasarım ilke ve öğeleri öğretilmektedir. Temel tasarım dersi ile öğrenciler yargılamayı, çevresini duyarlı bir şekilde gözlemlemeyi, estetik olan ile olmayanı ayırt etmeyi, farklı nesnelere ve kavramlar arasında bağ kurmayı, hayal gücü ile düşünmeyi, soyut fikirleri somuta çevirmeyi ve bunları görsel olarak ifade etmeyi öğrenirler. Böylece öğrenci kendi bilgi ve yeteneklerini geliştirirken çevresini farklı bir şekilde okumaya başlar; çevresindeki canlı-cansız materyalden fikirler üretir. Tasarım problemine dair çözümleri biçimlere dönüştürürken geliştirdiği duysal ve bilişsel görgüden yararlanır. Bütün bunlar öğrenciye yaratıcı düşünmeyi öğretir, içindeki yaratıcılığa ilişkin yeteneği keşfetmesini ve geliştirmesini sağlar. Temel tasarım dersleri fikir alışverişinin yapıldığı, sosyal ilişkilerin kurulduğu, çevresindekilerin yaptıklarını görüp yorumlanabildiği ve usta-çırak ilişkisinin paylaşıldığı yerler olarak yaratıcılık eğitimini destekler. Özellikle dersi veren öğretim üyesi ile öğrencinin birebir diyalogu yaratıcılığın gelişmesi açısından son derece önemlidir. Çünkü öğrenciye; olaylara, fikirlere, nesnelere farklı bakan ve onlar üzerinde değişiklikler yapan, yeniden yorumlayan öğretim üyesinin bakış açısını deneyimleme şansı verir. Bütün bunların yanında temel tasarım dersi; öğrencinin biçimsel hafızasını zenginleştirir, yaratıcılık yöntemleri ile yaratıcı düşüncesini geliştirir, biçimi mekâna dönüştürülmesini sağlar, hayal gücünü harekete nasıl geçireceğini öğretir, fikir üretmesini ve esin kaynaklarından nasıl yararlanacağını öğretir, sezgisel yönünü geliştirir ve soyutu somuta çevirmeyi, somut olanı soyutlamayı öğretir. Ayrıca temel tasarım dersi bu yönü ile öğrenciyi içinde yaratıcılık barındıran, fikir ve biçim üretmeyi gerektiren diğer derslere hazırlar. Temel tasarım dersinden öğrencilerin elde ettiği kazanımları şu şekilde özetleyebiliriz;

- Tasarım öge ve ilkeleri öğrenilir,
- Tasarım öge ve ilkelerinden yararlanarak tasarım yapabilme öğrenilir,
- Bir kavram doğrultusunda, tasarım elemanları ve ilkelerinden yararlanarak kompozisyon oluşturma öğrenilir,
- Biçim üretme öğrenilir,
- Biçimi mekâna dönüştürme öğrenilir,
- Birbiriyle ilişkisiz konular ve görseller arasında bağ kurma öğrenilir,

- Farklı bakış açıları geliştirme öğrenilir,
- Esin kaynaklarından fikir ve biçim üretme öğrenilir,
- Soyutlama öğrenilir,
- Öğrencinin yaratıcılığını geliştirir,
- Daha kolay yaratıcı düşünme yolları öğrenilir,
- Öğrencinin kendine özgü bir tarz geliştirmesini destekler,
- İki boyutlu biçimi üç boyuta kaldırma öğrenilir,
- Soyut kavramlarla oluşturulan kurgusal yapının, insan ihtiyacına uygun mekânlara dönüştürülmesi öğrenilir,
- Tasarım probleminde çözüm üretmenin yolları öğrenilir.

KAYNAKLAR

- Anderson, J. (2011). *Basics Architecture 03: Architectural Design*. AVA Publishing SA, Switzerland.
- Arıdağ, L. ve Aslan, E. (2012). Tasarım Çalışmaları-1 Stüdyosunda Uygulanan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Mimarlık Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünce Becerilerinin Gelişimine Etkisi. *Megaron*, 7(1), 49-66.
- Atalayer, F. (2004). Çağdaş Temel Sanat (Tasarım) Eğitimi ve Postmodernite-Geleneksel. *Anadolu Üniversitesi Anadolu Sanat Dergisi*, 15, 76-94.
- Atalayer, F. ve Üstün, B. (2000). Temel Tasarım Eğitim ve Öğretimi. *Mimarlık Dergisi*, 293, 51-52.
- Aydınlı, S., Eren, Ç., Erkök, F. ve Sönmez, F.U. (2004). Tasarım Eğitiminin İlk Yılı. *Stüdyo Tasarım Kuram Eleştiri Dergisi*, 2, 04-05.
- Bayraktar, N., Özcan, Z., Tamer, N.G., Tekel, A., Gürer, N., Kızıldaş, A.C. ve Köroğlu, B.A. (2012). *Görsel Eğitimde Yaratıcılık ve Temel Tasarım*. Ankara: Nobel Yayın.
- Bingöl, M.P. (2016). Temel Tasarım Eğitiminde Kavramdan Üç Boyuta Geçişe Yönelik Bir Uygulama Örneği. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 5, 21, 339-362.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2007). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Casakin, H. ve Georgiev, G.V. (2020). Design Creativity and The Semantic Analysis of Conversations in the Design Studio. *International Journal of Design Creativity and Innovation*, 1-17.
- Craft, A. (2003). Creative Thinking in the Early Years of Education. *Early Years An International Journal of Research and Development*, 23, 2, 143-154.
- Çankaya, İ., Yeşilyurt, E., Yörük, S. ve Şanlı, Ö. (2012). Öğretmen Adaylarında Yaratıcı Düşünmenin Yordayıcısı Olarak Değişime Açıklık ve Hayal Gücü. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 2, 46-62.
- Çelik, F. (2014). Basic Design Education in Landscape Architecture. *International Journal of Architectural Research: ArchNet-IJAR*, 8, 1, 176-183.
- Çellek, T. ve Sağocak, M. (2014). *Temel Tasarım Sürecinde Yaratıcılık*. İstanbul: Grafik Kitaplığı.
- Çubukcu, E. ve Gökçen Dünder, Ş. (2007). Can reativity be taught? An Empirical Study on Benefits of Visual Analogy in Basic Design Education. *ITU A|Z*, 4, 2, 67-80.
- Denel, B. (1979). *A Method for Basic Design*. Ankara: METU.
- Denel, B. (1981). *Temel Tasarım ve Yaratıcılık*. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basım İşliğı.
- Düzenli, T. ve Alpak, E.M. (2017). Peyzaj Mimarlığında Temel Tasarım Dersinin Öğrenme ve Yaratıcılık Sürecine Etkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 64, 1450-1460.
- Düzenli, T., Alpak, E. M. ve Tarakci Eren, E. (2018). Peyzaj Mimarlığı Tasarım Eğitiminde Görsel Düşünmenin Önemi. *Online Journal of Art and Design*, 6(2), 108-120.
- Eckert, C. ve Stacey, M. (2000). Sources of Inspiration: A Language of Design. *Design Studies*, 21, 523-538.
- Erbay, F. (1998). 8 Yıllık Temel Eğitim İçinde Sanat Eğitiminin Sorgulanması. *İstanbul: Kurtiş Ofset, Sanat Çevresi Dergisi*, 232.
- Erdoğan, E. ve Çelik, F. (2015). *Temel Tasarım*. Ankara: Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Yayın No: 1622, Ders Kitabı: 574.

- Ertekin, M. Çorbacı, Ö. L (2018). Environmental Design Art in Seljuks. *Journal of Scientific and Engineering Research*, 5, 122-126
- Ertok Atmaca, A. (2014). *Temel Tasarım*. Karabük: Nobel Yayınevi.
- Georgiev, G.V. ve Georgiev, D.D. (2018). Enhancing User Creativity: Semantic Measures for Idea Generation. *Knowledge-Based Systems*, 151, 1-15.
- Gümrah, H. (2002). *Sanat Eğitimi Yetiştirmede Temel Sanat Eğitimi Dersinin Yeri ve Önemi*, Sanat Eğitimi Sempozyumu, Mayıs, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Matbaası.
- Günay, B. (2007). Gestalt Theory and City Planning Education. *METU Journal of the Faculty of Architecture*, 24, 1, 93-113.
- Gürer, L. (1976). *Mimarlıkta Yaratıcılık ve Eğitim*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Mühendislik, Mimarlık Fakültesi Matbaası, İstanbul.
- Gürer, L. (1990). *Temel tasarım*. İstanbul: İTÜ Yayınları.
- Hatırnaz, A. (2010). *Tasarım Eğitiminde Yaratıcılığı Geliştirmeye Yönelik Yöntem Önerisi: Tasarım Döngüsü*. Sanatta Yeterlik Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Hodgkin, R.A. (1985). *Playing and Exploring: Education Through the Discovery of Order*. Methuen, London.
- Itten, J. (1967). *Design of Form*. New York: Mass.
- Kurdoğlu B. Ç., Bayramoğlu E., Konakoğlu S. S. K. (2019). Peyzaj Mimarlığı Eğitiminde Peyzaj Planlama Stüdyosu. Eğitim Bilimleri Araştırmaları I, Ahmet Doğanay Oğuz Kutlu, Editör, Akademisyen Kitabevi, Ankara, 151-165.
- Lawson, B. (2005). *How Designers Think: The Design Process Demystified*. Oxford: Elsevier Architectural Press.
- Leboutillier, N. ve Marks, D.F. (2003). Mental Imagery and Creativity; A Meta-Analytic Review Study. *British Journal of Psychology*, 94, 29-44.
- Makaklı, E.S. ve Özker, S. (2016). *Basic Design in Architectural Education in Turkey*. In SHS Web of Conferences 26, 01053, EDP Sciences.
- Mete, F. (2006). The Creative Role of Sources of Inspiration in Clothing Design. *International Journal of Clothing Science and Technology*, 18, 4, 278-293.
- Sarioğlu Erdoğdu, G.P. (2016). Basic Design Education: A Course Outline Proposal. *Journal of Planning*, 26, 1, 7-19.
- Schön, D.A. (1985). *The Design Studio: An Exploration of its Traditions and Potentials*. London, England: RIBA Publications for RIBA Building Industry Trust.
- Seylan, A. (2005). *Temel Tasarım*. Samsun: M-Kitap, Dağdelen Basın Yayın Ltd. Şti.
- Tarakci Eren, E. (2019). Creative Thinking Skills In Visual Arts. *Social Sciences Studies Journal*, 5(53), 7451-7461.
- Tekel, A., Tamer, N.G., Memlük, N.O., Gürer, N. ve Kızıldaş, A.C. (2016). Görsel Sanatlara İlişkin Kişisel İlgi ve Deneyimlerin Temel Tasarım Eğitimine Yansıması. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 17, 159-169.
- Uysal, E. (2015). Temel Tasarım Dersine İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 14, 51-65.
- Uzunarslan, Ş. ve Polatkan, I. (2011). *İç Mimari Tasarım Eğitiminde Yaratıcılık Etkinlikleri*. 1. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Wong, W. (1993). *Principles of Form and Design*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Yağmur, Ö., Aydın, N., Saral, N., ve Bulat, S. (2018). Tasarım Eğitiminde Düşünceyi (3 Boyutlu) Nesneleştirilmede Temel Tasarım İlkelerinin Metal Ayakkabı Heykellerde Uygulanması. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 41, 104-112.
- Yeşilyurt, E. (2020). Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünme: Tüm Boyut ve Paydaşlarıyla Kapsayıcı Bir Derleme Çalışması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15, 25, 3874-3915.
- Yıldırım, İ. (2019). Geçmişten Günümüze Temel Tasarım Eğitimi ve Bu Eğitimde Dijitalleşmeye Yönelik Görüş ve Beklentiler. *Uluslararası Sanat ve Sanat Eğitimi Dergisi*, 3, 3, 18-34.
- Yılmaz, S., Düzenli, T. ve Çiğdem, A. (2018). Peyzaj Tasarım Eğitiminde Bir Biçim Arama Yöntemi: Doğadan Esinlenme/A Form Creating Method in Landscape Design

- Education: Inspiration from Nature. *Journal of History Culture and Art Research*, 7, 2, 376-389.
- Yılmaz, S., Düzenli, T. ve Çiğdem, A. (2020). Residential Environmental Design with Nature Inspired Forms. *A|Z ITU Journal of the Faculty of Architecture*, 17, 211-223.
- Yürekli, İ. ve Yürekli, H. (2004). Mimari Tasarım Eğitiminde Enformellik. *İTÜ Dergisi, Mimarlık Planlama Tasarım Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, 53-62.